

4.3.3 Bruk av bok

Den spontane bruken av bøker, som når barna henter bøker og ber personalet lese, må ikke forsvinne. Høytlesning med et barn i hver sin armkrok kan gi mye hygge og nærhet. Vær imidlertid observant på at **alle** barna tar initiativ til slike lesestunder. Det formelle og systematiske arbeidet med bøker må ha som mål å fange opp de barna som ikke selv velger seg de lesestundene som byr seg i barnehagen. Dette kan være barn som heller ikke blir lest så mye for hjemme. Ved at personalet fungerer som igangsettere, er det lettere å sørge for at alle i en barnegruppe blir introdusert for bokverdenen. Målet er å etablere en kultur for lesing for *alle* i barnehagen. Derfor kan man ikke la alle leseaktiviteter være valgfrie.

Det er viktig å lytte til barna du leser for. Blir de lei, er det ingen vits i å tvinge dem til å være med. Husk likevel på at de får muligheten igjen veldig snart. Det er samtidig viktig å reflektere rundt hvorfor noen barn trekker seg unna, og hva som må til for at barna ønsker å delta ved neste bokformidling. Prøv å lese på en annen måte, velg en enklere bok eller les i mindre grupper. Det er ikke bare hvor ofte og hvor mange bøker en leser for barn som er viktig. Like viktig er det *hvordan* man leser for og med barn.

En pedagogisk aktivitet innenfor høytlesing for barn, er dialogisk lesing. Målet er blant annet at barnet skal styrke sitt ordforråd og styrke sin evne til å resonnerer, noe som vil legge et godt grunnlag for leseforståelse. Metoden vektlegger barns deltakelse, og at barnet med støtte etter hvert skal kunne «lese»/fortelle boka selv. I dialogisk lesing skal en bok leses minst tre ganger. Boka tilpasses barnas alder. Les i mindre grupper.

- 1) Introduksjon: Les boka gjennom. Snakk om innholdet etterpå.
- 2) Samtalelesing: Les boka og ha dialog med barna underveis, undre deg sammen med barnet om hva som kunne ha skjedd i stedet. Relater handlingen til egne opplevelser barna har. Snakk om hvilke følelser som boka formidler. Introduser nye ord i undringen.
- 3) Felles lesing: Les boka og la barna gjenfortelle deler av boka underveis.

Les mer om dette verktøyet i Brostrøm, S. m.fl. (2013) «Dialogisk lesing i teori og praksis».

«Systematisk arbeid med litteratur gir klare fordeler framfor andre tilnærminger, og er en god måte å arbeide med språk og språkmiljø på» (Sandvik, M. og Spurkland, M., 2012).

Noen ideer til planlagte leseaktiviteter i barnehagen

- **Hvordan skal boka presenteres og formidles?**
I planlagt høytlesning må vi kjenne og gjerne like boka godt selv, vurdere den i forholdt til barnegruppen og formidle den på en planlagt og kreativ måte. Oppbygging av forventninger skaper en stemning og er med på å forberede barna. Kanskje barna kan presenteres for viktige elementer fra boka i forkant av høytlesingen? Se på omslaget, og la barna danne seg noen inntrykk før lesingen begynner. Man kan i tillegg skape forventninger ved hjelp av lys, lyd, effekter etc. Det er enkelt å skape litt magi rundt det å lese en bok!
- **Konkretiser handlingen i boka.**
Lag en bokkoffert ved å legge et eventyr eller en barnebok i en koffert, pose eller eske. I tillegg putter du oppi konkrete som passer til fortellingen. Bruk konkretene under og etter at du har fortalt eller lest historien (f.eks. eventyret og Bukkene Bruse – legg oppi tre geiter, et troll og en bro).
- **Lesegrupper tilpasset alder og språklige nivå.**
Boka formidles aller best i en liten gruppe. Gruppesammensetningen bør også være gjennomtenkt. Har barna som skal delta i gruppa, tilsvarende samme språklige nivå? Interesser? Erfaringer med bøker?
- **Barnas språklige utvikling blir styrket gjennom samtalen om høytlesning.**
Ved hjelp av samtale kan vi være med på å aktivisere barns språkkunnskap og stimulere barns språkutvikling og språklige bevissthet. I forbindelse med leseaktiviteter er språk og samhandling framtreddende, og samtalen kommer ofte naturlig. Det er noen forhold/trekk ved samtalen som en bør være oppmerksom på. Bruk åpne spørsmål, istedenfor lukkede spørsmål. Oppfølging er å følge opp svar fra barna, ved å innarbeide dem i etterfølgende spørsmål. Videreføring er å bygge videre på det barna sier. En god samtale forutsetter at alle barna dras med. Stopp opp ved ord du tenker at barna kanskje ikke forstår.
- **Skape variasjon og gjentakelse ved å formidle bøker på mange måter.**
Er vi gode formidlere? Variasjon i stemmebruk, innlevelse, kroppsspråk etc. I tillegg kan boka vises på Smartboard eller storskjerm. Hånddukker, bilder på flanellograf eller magnetavle og skyggeteater, er gode virkemidler til å skape variasjon og gjentakelse.